

avond iets vertellen over het monitoren van zandhagedissen, wat dit inhoudt en hoe een en ander landelijk is opgezet, gecoördineerd door het RAVON-Werkgroep Monitoring en de UvA.

Voor mijn PowerPoint presentatie maakte ik onder andere gebruik van luchtfoto's van het terrein gemaakt in het midden van de jaren '90. Daarnaast had ik ook een aantal recentelijk door mij gemaakte foto's van het gebied ingevoegd. Op dat moment werd mij duidelijk waarom de hagedissen niet terugkeerden naar de oorspronkelijke twee hellingen. De eileglocaties mochten dan wel weer geschikt gemaakt zijn, dat wil zeggen vrij van begroeiing en wortels, de aansluitende omgeving blijkt volledig verruimd te zijn. Doordat ik al vele jaren achtereen door het terrein struin, heb ik niet in de gaten gehad hoe geleidelijk aan alle heesters en bomen het terrein zijn gaan domineren. De directe grensgebiedjes rond de eilegplaatsen zijn nog wel vrij van hogere struiken maar het overgrote deel van de hellingen is dusdanig beschaduw geraakt dat hagedissen daar geen geschikt leef- of foerageer gebied vinden. Een enkele hagedis loopt er natuurlijk nog wel door maar als hoofdgebied is het gewoon niet meer geschikt. Zelfs niet met de door ons gerealiseerde open plekken voor de eiafzet.

Toen ik dit in de winter 2005 / 2006 bij de voorbereiding van de lezing beseftte, heb ik 2006 benut om anders naar het terrein te kijken. Het was al gauw duidelijk dat ik mij inderdaad een weg moest banen door botanische rozen en ander struweel om op wat meer open delen te komen. Een paar jaar eerder kon ik daar in een rechte lijn ongehinderd door hoge vegetatie naar toe lopen. Geen terugkeer van de hagedissen dus door het oprukkende hogere struikgewas op andere delen van de hellingen.

Conclusie

Het experiment is in de zin van het terugbrengen van de zandhagedissen naar hun oorspronkelijke hellingen niet geslaagd. De eileglocaties zijn er nog steeds maar worden niet gebruikt. Simpelweg omdat de andere delen van het leefgebied op de helling dusdanig zijn veranderd dat ze voor de hagedissen niet aantrekkelijk genoeg zijn om doorheen te trekken op zoek naar eileglocaties. Er hebben zich andere plekken voorgedaan in de vorm van door de jeugd blijvend opgehouden stukken, die bovendien kennelijk nog een voldoende aangrenzend gebied hebben zonder hoge ruigte vegetatie.

Dankwoord

Ik wil hierbij het PWN en Simon Aardenburg in het bijzonder hartelijk danken voor hun medewerking aan deze proef. Ondanks het feit dat de doelstelling niet is bereikt, denk ik dat het experiment wel heeft laten zien dat, wat we allemaal wel weten natuurlijk, niet alleen de eileglocaties zelf van belang zijn maar dat de randvoorwaarden van even groot belang zijn bij het in stand houden van een levensvatbare populatie zandhagedissen.

Tot slot nog de opmerking dat gewenning, geleidelijkheid en een vorm van laat ik zeggen "bedrijfsblindheid" er toe kunnen leiden dat je bepaalde zaken niet meer in het juiste perspectief waarneemt. Misschien dat deze voor mij ontvullende ervaring anderen doet beseffen dat ook bij hen een terrein wat al vele jaren bekeken wordt ongemerkt anders kan zijn dan het in gedachten is.

foto Rob van Westbroek